

## VỊ THẾ CỦA THƯ VIỆN TRONG ĐỜI SỐNG VĂN HÓA TƯ TƯỞNG Ở QUẢNG BÌNH

**TẠ ĐÌNH HÀ**

Hội Di sản văn hoá Việt Nam tỉnh Quảng Bình

**T**hư viện Quảng Bình là nơi tàng trữ những giá trị văn hóa của thế giới, những tinh hoa của loài người, của đất nước và của tỉnh Quảng Bình, những phát minh sáng chế, sáng tạo của nhiều thời đại.

Thư viện tàng trữ sách của nhân loại. Sách, con người gửi vào trang sách và truyền lại cho các thế hệ kiến thức, trí tuệ, tình cảm lành mạnh. Sách ghi lại những bước tiến, những chiến thắng và cả thất bại của con người trong cuộc đấu tranh gian khổ vô cùng đau thương và vinh hạnh mấy ngàn năm để tìm chân lý cuộc sống. Vì thế bất cứ một xã hội văn minh nào, người ta cũng đều cần đến sách, thích sách, đọc sách và cả mê sách.

Trong thời đại chúng ta, sách được nâng lên với một vị thế mới mà dưới các chế độ xã hội trước đó chưa có. Nhớ lại, khi Cách mạng tháng 10 Nga thành công, Lê Nin đã chú ý ngay đến việc bảo vệ các kho tàng văn hóa, trong đó có thư viện. Nước Nga có rất nhiều thư viện lớn. Người đặc biệt quan tâm đến cách mạng văn hóa tư tưởng. Người đã ban hành một loạt biện pháp để đẩy mạnh cách mạng tư tưởng văn hóa. Đó là chống nạn mù chữ, đưa văn hóa vào quần chúng. Người nói: “Không có sách thì không có trí thức, không có trí thức thì không có chủ nghĩa xã hội và chủ nghĩa cộng sản”. Lê Nin cho rằng, phải tiếp thu những tri thức mà loài người tích lũy trong mấy ngàn năm thì mới thành người cộng sản chân chính, chủ trương xây dựng nền văn hóa mới của giai cấp vô sản, không phải bằng hủy bỏ, loại trừ, hoặc phủ nhận hoàn toàn mà cần phải tiếp thu, kế thừa tinh hoa của các thế hệ trước để lại.

Chủ tịch Hồ Chí Minh đã vận dụng đường

lối đó vào thực tiễn cách mạng Việt Nam. Sau Cách mạng tháng Tám thành công, Người chỉ thị cho toàn Đảng, toàn dân phải đấu tranh chống giặc đói, là một trong ba thứ giặc, giặc đói, giặc ngoại xâm. Khi chiến tranh bùng nổ, Người chỉ thị cho Bộ Giáo dục tiếp tục đẩy mạnh công cuộc thanh toán nạn mù chữ. Người nêu ra ở Đại hội Văn hóa toàn quốc lần thứ hai họp năm 1948 ở Việt Bắc: “Văn hóa kháng chiến, kháng chiến hóa văn hóa”. Chính cách mạng mới giải phóng cho văn hóa, đẩy mạnh sự phát triển của văn hóa, phát huy đầy đủ vai trò cải tạo xã hội, cải tạo con người. Trong đó sách là công cụ, là phương tiện phát triển văn hóa và thư viện như là một đơn vị có trách nhiệm giữ gìn, trau dồi và hướng dẫn việc sử dụng thứ vũ khí quý báu ấy. Người coi công tác thư viện cũng là một binh chủng trên mặt trận văn hóa tư tưởng.

Chẳng phải vì vậy mà đòi hỏi người cán bộ “chiến sĩ thư viện” phải làm tốt công tác thư viện, giữ gìn sách tốt, sách đủ, tư liệu phải phong phú, phải thường xuyên kiểm tra vốn sách của thư viện, gắn công tác kiểm kê với công tác thư mục. Vì được biết, công tác kiểm kê của thư viện không phải chỉ để nắm bắt được số lượng sách mà để cán bộ thư viện cũng như người đọc nắm được nội dung của vốn sách đó.

Đối với công tác thư viện, tính tổ chức và tính khoa học gắn liền với nhau. Trình độ khoa học, trình độ chuyên môn của người chiến sĩ, cán bộ thư viện phải được nâng cao, bổ sung không ngừng. Muốn phục vụ tốt, người chiến sĩ ấy phải là một người hoạt động đích thực, tâm huyết, say mê trong ngành khoa học, trong ngành văn hóa. Một thực tế là lâu nay chúng ta

(Xem tiếp trang 45)

họ hằng quan niệm và mong ước. Tính đoàn kết cộng đồng, sự cố kết giữa chủ thể và khách thể của lễ hội cũng như lòng mến khách của đồng bào được tỏ lộ rõ rệt khi dân bản, khách mời và du khách hiếu kỳ cùng vỡ òa hạnh phúc khi mặt trống được họ cùng nhau đập vỡ. Tiếng vỡ hùng vĩ đó tạo ra từ sức mạnh của sự đoàn kết, gắn bó và tấm lòng luôn rộng mở của người Bru - Vân Kiều.

Người Bru - Vân Kiều tổ chức Lễ Buộc chỉ cổ, tay vào mỗi dịp đầu năm mới, trong những sự kiện đáng nhớ (cưới hỏi, tân gia, con đi bộ đội...), hay khi gia đình có người đau ốm để sức khỏe, cầu an bình và may mắn. Trung tâm của buổi lễ là sợi chỉ, qua bàn tay, lời cầu khấn của thầy mo đã trở thành sợi dây linh thiêng và sẽ được buộc vào cổ tay chủ thể của buổi lễ. Tất cả khách mời hay khách ngang qua ghé lại đều được đồng bào mời gọi tham dự và buộc chỉ vào cổ tay. Sự tha thiết và chân thành đó sẽ khiến ai nấy đều cảm kích và hoan hỉ nhận lấy sợi chỉ linh thiêng để mong cầu sự an yên đến

cho bản thân.

Gần như trong tất cả các ngày lễ, tết, cúng phong tục, sau những nghi thức lễ tế thì người Bru - Vân Kiều sẽ mời nhau những hũ rượu cần. Rượu cần truyền thống của đồng bào được lên men từ nhiều loại rễ cây rừng gộp lại, trộn với cơm trắng rồi ủ. Rượu cần có vị ngọt thơm, thanh mát, càng uống càng nồng, càng để lâu càng ngon. Để uống, đồng bào dùng sừng trâu múc nước mưa đổ vào hũ rồi hút bằng ống nứa. Không chỉ khách mời, nếu ai có công chuyện vào bản làng của người Bru - Vân Kiều gặp dịp lễ hội hay cả ngày thường thì cũng sẽ được đồng bào đón đãi mời những hũ rượu đang đầy ắp.

Bao đời nay, lòng mến khách của đồng bào Bru - Vân Kiều vẫn hiền lành như dòng nước trong veo chảy dưới khe suối, chân thành như núi đồi sừng sững ngàn năm chở che cho bản làng luôn vững vàng trước những biến thiên, thăng trầm. Lòng mến khách ấy phát ra từ trong những di sản văn hóa huyền bí và đặc sắc mà đồng bào đang gìn giữ và trao truyền ■

## VỊ THẾ CỦA THƯ VIỆN... (Tiếp theo trang 42)

còn coi thường công tác thư viện, mà coi thường công tác này thì tự ta làm thui chột kiến thức của ta. Thực tế không cho phép chúng ta mơ hồ trên mặt trận tế nhị, phức tạp này, đó là những quan niệm quá giản đơn về công tác thư viện. Luôn cho rằng, không cần trình độ cao, không cần có chuyên môn gì cũng làm được công tác thư viện, cũng có thể trở thành người chiến sĩ trên mặt trận tuyên truyền cổ động cho nền văn hóa mới, con người mới. Quan niệm như vậy chẳng khác gì coi “người cán bộ thư viện như một người máy đứng giao sách”.

Công tác thư viện không phải là một công tác hành chính đơn thuần mà nó đòi hỏi phải có kiến thức về nghiệp vụ, trong thực tế đã có nhiều cán bộ là tiến sĩ, là giáo sư của ngành khoa học thư viện nước nhà, họ có kiến thức thư viện thâm sâu, vững vàng, có bản lĩnh, có

lập trường chính trị, tư tưởng văn hóa, góp phần quan trọng trong bảo vệ đường lối của Đảng... Trong tình hình hiện nay, việc thực hiện 80 năm Đề cương Văn hóa của Đảng, thư viện phải đích thực là người bạn tâm giao của bạn đọc, nơi mà hàng ngàn, hàng chục ngàn chiến sĩ bạn đọc tin tưởng có thể tìm thấy cái cao quý, lý tưởng và ước mơ chiếm đỉnh cao trong nghiên cứu khoa học, trên mặt trận văn hóa tư tưởng, trong nhận thức.

Từ buổi đầu cách mạng đến nay, công tác thư viện, người cán bộ thư viện luôn được đặt ở vị thế vô cùng quan trọng, được coi là một binh chủng trên mặt trận tư tưởng văn hóa. Chính vì vậy mà thư viện tổng hợp của tỉnh nhà cần nâng cao hơn nữa trách nhiệm, nghĩa vụ là góp phần xây dựng một nền văn hóa tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc, quê hương ■